

Саме тому, ми вважаємо, що в структурних дільницях карантину, діагностики та розподілу, ресоціалізації та посиленого контролю кримінально-виконавчих установ закритого типу необхідно створити умови, за яких засуджений у нічний час передував би в одиночній камері або кімнаті з наявністю всіх необхідних умов для його безпеки та комфорту. В дільницях соціальної реабілітації виправних колоній створювати умови для одиночного тримання не так необхідно, як в умовах жорсткого ізолюваного тримання в інших структурних дільницях.

Досліджуючи питання одиночного утримання засуджених, слід звернути увагу на економічну затратність переходу всієї системи колоній на одиночне утримання засуджених, за якої в кожній камері мають бути створені санітарні та гігієнічні умови для засудженого, що не вимагає утримання засуджених у приміщеннях із загальними умовами тримання.

Враховуючи викладене вище, в основу реформи вітчизняної пенітенціарної системи повинно бути покладено пергляд ставлення кримінально-виконавчого законодавства

в частині розміщення засуджених та їх матеріально-побутового забезпечення.

У майбутньому реформа повинна передбачати ліквідацію виправних колоній та перехід від тримання засуджених у приміщеннях із загальними умовами до одиночного утримання засуджених у нічний час.

Запропоновані нововведення за нашим переконанням мають знизити негативний взаємовплив засуджених і привести до ліквідації неформальної субкультури серед засуджених.

Перехід системи колоній на одиночне утримання у нічний час дозволить збільшити вплив на поведінку засудженого, спокутування його вини, запобігання вчиненню нового злочину, зменшить небезпеку для засудженого з боку інших негативно спрямованих засуджених, їхній негативний вплив на нього, виключить будь-які стосунки між засудженими, запобігатиме заворушенням і змові проти адміністрації колонії, виключить взаємне розбещення засуджених, утворення злочинних груп, збереже у засудженого людську гідність, відчуття честі та індивідуальної відповідальності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Правила Манделы. Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций в отношении обращения с заключенными / сост. А. П. Букалов. – Харьков : ООО «Издательство права человека», 2015. – 40 с.
2. Познишев С. В. Очерки тюремного права / С. В. Познишев. – М. : Издательство Московского университета. – 1915. – 344 с.
3. Антонян Ю. М. Нам стоит поучиться у Запада! / Ю. М. Антонян // Преступление и наказание. – 2009. – № 12. – С. 5.
4. Порівняльне кримінально-виконавче право: навчальний посібник / за заг. ред. І. Г. Богатирьова. – К. : Інститут кримінально-виконавчої служби. – 2013. – 140 с.
5. Кримінально-виконавче право : підручник / В. В. Голіна, А. Х. Степанюк, О. В. Лисоед та ін. / за ред. В. В. Голіної і А. Х. Степанюка. – Х. : Право. – 2015. – 392 с.
6. Рудник Т. М. Гуманістичне спрямування реформ у сфері виконання кримінального покарання у виді позбавлення волі і поведження із засудженими / За ред. Рудник Т. М. // Судова Апеляція. – 2009. – № 1 (14). – С. 68.
7. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11 липня 2003 року // Офіційний вісник України. – 2003. – № 33. – 96 с.
8. Проти Мін'юсту виступив великий бізнес, аби зупинити реформу тюрем і СІЗО : анонс міністра юстиції Петренко в пенітенціарній системі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fakty.ictv.ua/ua/index/read-news/id/1576382>

УДК 343.241

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ЗМІНИ ПОРЯДКУ ЗАРАХУВАННЯ СУДОМ СТРОКУ ПОПЕРЕДНЬОГО УВ'ЯЗНЕННЯ У СТРОК ПОКАРАННЯ

CRIMINAL LAW CONSEQUENCES OF CHANGING THE PROCEDURE OF ENROLLMENT OF PRE-TRIAL DETENTION IN CUSTODY PERIOD IN THE TERM OF PUNISHMENT

Туваклієва М.М.,
студентка

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

У статті аналізуються та піддаються обґрунтованій критиці положення Закону України «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання», виокремлюються найбільш суттєві недоліки цього акту та проблеми, що виникають при його практичному застосуванні.

Ключові слова: запобіжні заходи, тримання під вартою, призначення покарання, позбавлення волі, довічне позбавлення волі.

В статье анализируются и подвергаются обоснованной критике положения Закона Украины «О внесении изменения в Уголовный кодекс Украины относительно усовершенствования порядка зачисления судом срока предварительного заключения в срок наказания», определяются наиболее существенные недостатки этого акта и проблемы, возникающие при его практическом применении.

Ключевые слова: меры пресечения, содержание под стражей, назначение наказания, лишение свободы, пожизненное лишение свободы.

The article analyzes and criticizes provisions of the law of Ukraine «On amendments to the Criminal Code of Ukraine concerning improvement of the procedure for enrollment by the court of pre-trial detention period in the term of punishment» (also named as Nadiya Savchenko Act). Author distinguishes the most significant disadvantages of this law and the problems that arise in its practical application. Article explains the contents of this legal act, clarifies the issues regarding retroactivity of this law. Also, the features of consideration its provisions in sentencing and calculation of the quashing of the criminal record and in application of clemency to persons, who were sentenced to life imprisonment are noticed. The author also consider that the provisions of this Act provide unjustified benefits to persons who were detained in custody in pre-trial, because the term of detention is included in the term of imprisonment in double size. As a result, the most dangerous criminals have managed to get out of prisons much earlier or significantly reduce a term of punishment. Article points that this law causes a threat to the public security as its application can result in a significant worsening of the crime situation in Ukraine. Author also notes that the amendments adopted by Savchenko Act don't perform scheduled tasks and cause significant harm to the public interests. Therefore there is proposed to abolish that act and revert to the previous edition of article 72 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: punishment, detention in custody, assignment of punishment, imprisonment, life imprisonment.

У контексті постійного реформування кримінально-законодавства особливої уваги заслуговують нововведення, запроваджені Законом України № 838-VIII «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання» (т. зв. «Закон Савченка»), який передбачає зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання з розрахунку один день попереднього ув'язнення за два дні позбавлення волі (абз. 1 ч. 5 ст. 72 КК України в редакції Закону) [1]. Зміни, запроваджені цим Законом, суттєво вплинули на якість та ефективність кримінального законодавства. Зокрема, виникли суттєві проблеми при практичному застосуванні положень про призначення покарання та його відбування особами, щодо яких на етапі досудового розслідування застосовувався такий запобіжний засіб як тримання під вартою.

У вітчизняній кримінально-правовій науці у різних аспектах тема призначення покарання достатньо широко висвітлювалась у працях таких вчених як М. І. Бажанов, В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, Ю. А. Пономаренко, В. О. Навроцький, М. І. Хавронюк, А. А. Дудоров та багатьох інших. Проте питанню зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання та наслідків такого зарахування увага майже не приділялась.

Метою статті є виявлення окремих недоліків законодавчої регламентації порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання і формулювання на цій основі авторських позицій щодо їх усунення.

Останнім часом вітчизняне законодавство, у тому числі і кримінальне, зазнає істотних змін, які, на жаль, мають безсистемний та хаотичний характер і вкрай рідко зумовлені реальними потребами життя суспільства. Натомість, процес законотворення в Україні відбувається під постійним політичним тиском, у результаті чого зміни до законодавства позбавлені наукового обґрунтування і часто вступають у суперечність з іншими нормативно-правовими актами та потребами практики. Через це закон перестає бути ефективним механізмом реагування держави на суспільні проблеми. Питання, які реально потребують врегулювання, або взагалі залишаються без належної уваги законодавця, або ж вирішуються вкрай неефективними способами.

У цьому контексті положення Закону Савченка набувають особливої актуальності. Так, ще у Пояснювальній записці до проекту цього Закону, зазначалось, що його прийняття було зумовлено потребою приведення у відповідність до міжнародних стандартів умов тримання під вартою [2]. Безумовно, така необхідність існує. Умови утримання в установах попереднього ув'язнення, як мінімум, є незадовільними, як максимум – порушують основоположні права затриманих осіб. На цю проблему у справах проти України неодноразово вказував у своїх рішеннях Європейський Суд з прав людини (далі – ЄСПЛ). Їх аналіз дає підстави стверджувати, що найбільш типовими порушеннями вимог щодо умов тримання під вартою є: 1) недостатня площа та переповненість камер (рішення у справі «Андрій Яковенко проти України»); 2) незабезпечення умов приватності (рішення у справі «Коберник проти України»); 3) порушення санітарно-гігієнічних умов щодо освітлення, температури, провітрювання тощо (рішення у справі «Горбатенко проти України»). У всіх подібних справах ЄСПЛ визнає умови тримання під вартою нелюдськими та такими, що принижують гідність, констатуючи при цьому порушення ст. 3 Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод [3]. ЄСПЛ також вказує на системний характер таких порушень та вимагає проведення реформування пенитенціарної системи України в цілому. Вочевидь, за задумом авторів, внесені цим Законом зміни до КК України мали б усунути зазначені порушення. Проте незрозумі-

ло, яким чином перерахування строків покарання зможе виконати це завдання, перш за все через те, що перераховані ЄСПЛ вимоги не мають відношення до проблем суто кримінально-правового характеру, а тому видається нелогічним, що вони вирішуються у межах КК України. У цьому контексті хотілося б нагадати, що предметом регулювання кримінального права є кримінально-правові відносини, які пов'язані із категоріями злочину, кримінальної відповідальності та інших заходів кримінально-правового характеру. Зважаючи на це, пропозиція проекту щодо закріплення в абз. 4 ч. 5 ст. 72 КК України переліку періодів, які мають включатись до строку попереднього ув'язнення, виходить за межі предмету регулювання даної статті та Кодексу в цілому. Зазначене питання повною мірою врегульоване ст. 197 Кримінального процесуального Кодексу (далі – КПК України) «Строк дії ухвали про тримання під вартою, продовження строку тримання під вартою». Аналогічне зауваження стосується й запропонованого абз. 6 ч. 5 ст. 72 КК України, оскільки порядок звільнення особи з-під варті та негайного припинення дії запобіжних заходів повною мірою врегульовані статтями 202 та 203 КПК України відповідно [4].

Але так вже склалось, що майже всі питання, які виникають в українському суспільстві, вітчизняний законодавець намагається врегулювати методами саме кримінального права, не завжди правильно оцінюючи при цьому їх сутність та принципи застосування. Видається, що у більшості випадків такі намагання не повною мірою відповідають вимогам розумності, обґрунтованості та, як наслідок, є безрезультативними. «Закон Савченка» ще одне підтвердження цієї невтішної статистики.

Окрім сумнівів у доцільності внесення чергових змін до КК України, особливої уваги заслуговує і питання практичного застосування положень, які цей Закон закріпив. Окремі з них викликають серйозні зауваження, зміст яких зводиться до такого.

По-перше, згідно з п. 2 Прикінцевих положень Закон застосовується до всіх осіб, щодо яких на момент набрання його чинності (24 грудня 2015 року) вступив у силу обвинувальний вирок суду, покарання за яким не відбуте повністю. Таке формулювання дає підстави для неоднозначного тлумачення цієї норми. Зокрема, деякі правники вважають, що особи, вирок стосовно яких набрав законної сили пізніше 24 грудня 2015 року, взагалі не підпадають під дію цього акту. Проте такий підхід видається сумнівним, адже в останньому абзаці ч. 5 ст. 72 КК України зазначається, що у разі, якщо до винесення вироку строк попереднього ув'язнення, відбутий особою, у відповідності до встановленого у Законі співвідношення строків, перевищуватиме максимально можливий строк позбавлення волі, передбачений Особливою частиною цього Кодексу для злочину (злочинів), у якому (яких) підозрюється така особа, така особа має бути негайно звільнена судом з-під варті. Це означає, що відтепер попереднє ув'язнення не може тривати довше ніж половина максимального строку покарання, що може бути застосоване до особи, взятої під варту. У цій частині Закон матиме зворотню дію у часі, адже його положення безумовно покращують становище особи, а, отже, відповідно до ст. 5 КК України, мають поширюватись і на випадки, що мали місце до набрання ним чинності. Це, у свою чергу, означає, що положення цього Закону застосовуються і до тих осіб, вирок щодо яких не набрав законної сили до 24 грудня 2015 року. Однак слід відзначити певні особливості, які полягають у тому, що:

а) для осіб, вирок стосовно яких вже набрав законної сили, термін попереднього ув'язнення перераховується по відношенню до реально призначеного покарання;

б) для осіб, вирок щодо яких не винесено – по відношенню до максимально можливого строку позбавлення волі, передбаченого як покарання за злочин, у якому така особа підозрюється.

По-друге, слід звернути увагу, що тримання під вартою застосовується до осіб, що підозрюються або обвинувачуються у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, або є підстави вважати, що особа перешкоджатиме кримінальному провадженню (ч. 2 ст. 183 КПК України). Відтак, виникає ситуація, за якої особи, що намагаються перешкодити кримінальному провадженню і ухилитися від покарання (у зв'язку з чим і тримаються під вартою) одержують певну «пільгу» порівняно із тими підозрюваними (обвинуваченими, засудженими), які своїми діями допомагають (допомогали) органам досудового розслідування, оскільки строк тримання під вартою буде зараховано у строк призначеного покарання у виді позбавлення волі у подвійному розмірі. Отже, за умови призначення покарання у виді позбавлення волі в однаковому розмірі, строки його фактичного відбування для осіб, до яких попередньо застосовувалось тримання під вартою, будуть меншими за аналогічні строки для осіб, до яких такий запобіжний захід не застосовувався.

По-третє, викликає зауваження і зміст абз. 3 ч. 5 ст. 72 КК України. У ньому встановлено, що при призначенні особі, до якої застосовувалось тримання під вартою, основного покарання, не зазначеного у ч. 1 ст. 72, суд зобов'язаний повністю звільнити засудженого від відбування такого основного покарання. За цих умов, особа, що ухилялась від сплати податків на суму достатню для кваліфікації її діянь за ст. 212 КК України, санкція якої передбачає основне покарання у виді штрафу, має бути повністю звільнена від його відбування, якщо до неї застосовувалось тримання під вартою.

Видається, що надання подібних «пільг» є не виправданим. Адже відтепер строки перебування під вартою не тільки не будуть зменшені, а й навпаки значно збільшаться, адже, зрозуміло, що особа, стосовно якої обрано такий запобіжний захід, всіма можливими засобами буде затягувати процес досудового розслідування задля того, щоб скоротити строк відбування покарання, яке їй буде призначено. А у випадку із покараннями, які не зазначені у ч. 1 ст. 72, особі достатньо буде і дня перебування під вартою, щоб у подальшому бути повністю звільненою від такого покарання. Навряд чи автори очікували саме таких наслідків від законопроекту, завданнями якого визначено гуманізацію пенітенціарної системи та зменшення строків утримання в установах попереднього ув'язнення.

По-четверте, законодавцем не вирішено питання щодо застосування інституту судимості до осіб, які внаслідок зазначеного у Законі перерахунку будуть повністю звільнені від відбування покарання. Видається логічним, що ці особи мають вважатись такими, що покарання відбули, а строки погашення судимості належить розраховувати з моменту винесення рішення про звільнення.

Також виникають проблеми із застосуванням багатьох заохочувальних норм КК України. Оскільки Закон змінює порядок обчислення строків покарання, він впливає на визначення дати, з якої можливе застосування умовно-досудового звільнення, заміни покарання більш м'яким та ін. Крім того, окремо слід звернути увагу на особливості застосування помилування до осіб, яким призначено покарання у виді довічного позбавлення волі і до яких на етапі досудового розслідування застосовувалось тримання під вартою. Так, відповідно до ч. 2 ст. 87 КК України, покарання таким особам може бути замінено позбавленням волі на строк не менше 25 років. При цьому, у п. 4 «Положення про порядок здійснення помилування», затвердженого Указом Президента України від 21 квітня 2015 року зазначається, що у випадку засудження особи до довічного позбавлення волі, клопотання про її помилування може бути подано після відбуття нею не менше 25 призначеного покарання [5]. Виникає питання щодо можливості перерахування також і цих строків стосовно осіб, до яких на стадії досудового розслідування застосовувалось тримання під

вартою. По-перше, незрозуміло, чи має бути зарахований час, проведений у слідчому ізоляторі, в подвійному розмірі у 20-річний строк, необхідний для подачі клопотання про помилування? По-друге, у разі заміни в порядку помилування довічного позбавлення волі позбавленням волі на строк не менше 25 років, чи підлягає час тримання такої особи під вартою зарахуванню у строк відбуття нею «нового» покарання із розрахунку день за два? Законодавець, на жаль, відповідей на ці питання не дає. Але, проаналізувавши практику застосування інституту помилування до осіб, щодо яких обирався такий запобіжний захід як тримання під вартою, відповіді на ці питання віднайти вдалось. Так, на офіційному сайті Президента України була подана інформація, у якій вказувалось: «серед помилуваних у 2015 році немає довічно засуджених, проте було отримано кілька клопотань від таких осіб, які вже відбули по 20 років призначеного їм покарання» [6]. Слід звернути увагу, що довічне позбавлення волі в Україні як вид покарання почало призначатись лише у 2000 році, а, отже, особи, засуджені до такого виду покарання, відбули максимум 16 років (а не 20, як вимагається у Положенні), проте клопотання від них були прийняті до розгляду. З цього можна зробити висновок, що у строк, необхідний для виникнення права на подання клопотання про помилування, був зарахований строк перебування під вартою. А, отже, і за новими правилами цей строк має бути зарахований, але вже у подвійному розмірі. Аналогічно має вирішуватись це питання і в разі заміни в порядку помилування довічного позбавлення волі позбавленням волі на строк не менше 25 років. Тобто, час тримання особи під вартою підлягає зарахуванню у строк відбуття нею «нового» покарання із розрахунку день за два.

Особливу занепокоєність викликає той факт, що за даними Пенітенціарної служби під дію цього Закону підпадає приблизно 50000 засуджених, 80% з них – це особи, засуджені за тяжкі та особливо тяжкі злочини, кожен 6-ий – за вбивство. І це у той час, коли рівень злочинності в Україні суттєво підвищився, а органи МВС України, прокуратури та судової системи знаходяться на стадії реформування. Очевидно, що за таких обставин прийняття вказаного Закону не тільки ускладнює роботу правоохоронних органів, а й створює небезпеку для суспільства в цілому. Про це неодноразово зазначалось багатьма правниками ще до його прийняття, коли була можливість уникнути подібних проблем. Проте, лише зараз, коли суспільство вже реально відчуло невтішні наслідки від дії цього акту, з'явилась спроба їх усунути. Так, на офіційному сайті Верховної Ради України було зареєстровано законопроект від 05 лютого 2016 року № 4032, яким пропонувалось виправити ситуацію, що склалась, додавши до ст. 72 КК України частину, яка передбачатиме, що встановлені в ч. 5 цієї статті правила співвідношення видів покарань не поширюються на осіб, засуджених або таких, що підозрюються у вчиненні тяжких або особливо тяжких злочинів [7]. Проте і ця спроба видається марною, адже відповідно до ч. 4 ст. 5 КК України, якщо після вчинення особою діяння, передбаченого цим Кодексом, закон про кримінальну відповідальність змінювався кілька разів, зворотню дію в часі має той закон, що поліпшує становище особи. Тобто, навіть якщо цей законопроект і буде прийнятий, то він застосовуватиметься лише до тих осіб, які вчинять злочин після набрання ним чинності, тож суттєвих покращень від цих спроб також очікувати не варто.

Підсумовуючи вищевикладене, вважаємо, що зміни, внесені до КК України вказаним Законом, не тільки не виконують запланованих завдань, а й завдають суттєвої шкоди інтересам суспільства. На наш погляд, цей акт необхідно скасувати, повернувши ст. 72 КК України до попередньої редакції. У протилежному випадку в найближчий час його застосування може призвести до значного погіршення криміногенної ситуації в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання : Закон України від 26 листопада 2015 року № 838-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/838-19>
2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання» від 26 листопада 2015 року № 838-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56953
3. Конвенція про захист прав та основоположних свобод від 04 листопада 1950 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 40. – Ст. 246.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651– VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
5. Про Положення про здійснення помилування : Указ Президента України від 19 липня 2005 року № 1118/2005 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 29. – Ст. 98.
6. Цього року Президент помилував 67 засуджених [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/news/cogoku-prezident-pomiluvav-67-zasudzenih-36554>
7. Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання) : Проект Закону України від 05 лютого 2016 року № 4032 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58088

УДК 343.232:350.071.2(477)

ЗАСАДИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

FUNDAMENTALS INTRODUCTION CRIMINAL OFFENSES UNDER SUSTAINABLE DEVELOPMENT UKRAINE

Федотова Г.В.,

к.ю.н., с.н.с., начальник науково-організаційного відділу
Державний науково-дослідний інститут МВС України

У роботі визначено запровадження кримінального проступку як сучасну тенденцію та перспективний напрямок сталого розвитку України. Наведено загальні засади щодо сталого розвитку суспільства в цілому. Обумовлено важливість закріплення кримінального проступку нормами кримінального права для підвищення рівня захисту прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, що є основним завданням реформування правоохоронної системи згідно зі «Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020».

Ключові слова: сталий розвиток, стратегія, реформування, кримінальний проступок.

В работе определено введение уголовного проступка как современную тенденцию и перспективное направление устойчивого развития Украины. Приведены общие основания устойчивого развития общества в целом. Обусловлена важность закрепления уголовного проступка нормами уголовного права для повышения уровня защиты прав и свобод человека, а также интересов общества и государства от противоправных посягательств, что является основным заданием реформирования правоохранительной системы согласно «Стратегии устойчивого развития «Украина – 2020».

Ключевые слова: устойчивое развитие, стратегия, реформирование, уголовный проступок.

The paper identified the introduction of the criminal offense as a modern trend and promising area of sustainable development of Ukraine. Some general principles on sustainable development as that which meets the needs of today without compromising the ability of future generations to meet their own need. Caused importance of approving a criminal offense criminal law to improve protection of human rights and the interests of society and state from illegal encroachments, which is the main task of reforming the law enforcement system in accordance with the «Strategy of sustainable development «Ukraine – 2020». Proved that the criminal law and criminal law policy should take into consideration the basic processes of sustainable development that contribute to further the effectiveness of the criminal law in practice. Addressing the issue of introducing a criminal offense, which certainly meets modern social assessment of socially dangerous behavior must take place in conditions of sustainable development, the dynamic changes in the criminal law within the paradigm of criminal science.

Key words: sustainable development, strategy, reforming criminal offense.

Найперспективнішою ідеологією XXI ст. і навіть усього третього тисячоліття, визначається ідея сталого розвитку суспільства, яка, на думку теоретиків, з поглибленням наукової обґрунтованості, витіснить усі наявні світоглядні ідеології як такі, що є фрагментарними, неспроможними забезпечити збалансований розвиток цивілізації.

Враховуючи основні принципи сталого розвитку, всі перетворення, які відбуваються у суспільстві, мають бути спрямовані на утвердження засад гуманізму, демократії і цінностей громадянського суспільства, а також розуміючи те, що наша країна знаходиться на шляху до євроінтеграції, особливої актуальності набувають процеси реформу-

вання кримінально-правової, кримінально-процесуальної, кримінологічної та кримінально-виконавчої політики в напрямку гуманізації. Важливу складову зазначених процесів слід вбачати у запровадженні нового кримінально-правового інституту – «кримінального проступку», який, на нашу думку, доцільно було б проаналізувати відповідно до умов сталого розвитку України.

Оглядаючи ретроспективно ідеї виникнення сталого розвитку, значним внеском відзначається створене майже століття тому вчення академіка В. І. Вернадського про ноосферу (грец. «ноос» – розум і «сфера» – куля), в основу якого поклав ідею про єдність людини і природи, їхній тісний взаємозв'язок і взаємний вплив.